

6. A katonákra vonatkozó rendelkezések

„122. § (1) E törvény alkalmazásában katona a Magyar Honvédség tényleges állományú, valamint a Rendőrség, a büntetés-végrehajtási szervezet és a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok hivatásos állományú tagja.”

A Btk. 122. § (1) bekezdése értelmében tehát katona a Magyar Honvédség tényleges állományú, valamint a Rendőrség, a büntetés-végrehajtási szervezet és a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok hivatásos állományú tagja.

A fegyveres erő és a rendvédelmi szervek állományában nem csupán hivatásos katonák, hanem polgári személyek, köztisztviselők és közalkalmazottak is folytatnak különböző jellegű tevékenységet. E személyi körhöz tartozók azonban a szervezeti egységgel munkaviszonyban, nem pedig szolgálati viszonyban állnak. Ezért a büntetőjogi rendelkezések alkalmazásakor nem tekinthetők katonának és rájuk a külön szabályok nem vonatkoznak. A bűncselekmény elkövetése esetén nem tartoznak a katonai büntetőeljárás hatálya alá, kivéve természetesen a tárgyi összefüggés esetét.

..... Városi Bíróság

1.B.158/2006/19.szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN

A .....Városi Bíróság .....-en, 2006. szeptember 27-28. napján és 2006. november 8. napján megtartott nyilvános folytatólagos tárgyalásokon meghozta az alábbi

Í T É L E T E T :

I.r. A.B. vádlott

b ü n ö s: halált okozó foglalkozás körében elkövetett gondatlan veszélyeztetés vétségében.

Ezért őt a bíróság 1 (egy) év és 10 (tíz) hó - 3 (három) évi próbaidőre felfüggesztett - fogházra és 500.000.- (ötszáz-ezer) forint pénzmellékbüntetés megfizetésére í t é l i, melyet meg nem fizetés esetén 5.000 (ötezer) forintonként kell 1-1 napi szabadságvesztésre átváltoztatni.

Végleges hatállyal eltiltja attól, hogy felelős műszaki vezetői tevékenységet fejtsen ki.

II.r. C.D. vádlott

b ü n ö s: foglalkozás körében elkövetett gondatlan veszélyeztetés vétségében.

Ezért őt a bíróság 300 (háromszáz) napi tétel pénzbüntetésre í t é l i.

Egy napi tétel összegét 500.- (ötszáz) forintban állapítja meg.
Az így kiszabott 150.000.- (egyszázötvenezer) forint pénzbüntetést meg nem fizetés esetén 300 (háromszáz) napi fogházra kell átváltoztatni.

I.r. A.B. és II.r. C.D. vádlottak egyetemlegesen kötelesek 762.256.- (hétszázhatvankettőezer-kettőszázötvenhat) forint bűnügyi költséget az államnak megfizetni.

I N D O K O L Á S :

.....A sértett halálának oka légzési elégtelenség, szén-monoxid mérgezés volt, vérében a szénmonoxid-hemoglobin tartalom 67 relatív százalék volt.

..... A baleset együttes oka az volt, hogy ..... lakásában a fürdőszoba helyiségben a tervben szereplő gravitációs szellőzés nyílására elszívó ventilátoros szellőző berendezést építettek, amely a világítás felkapcsolásával egyidejűleg működésbe lépett és a fürdőszoba és az összeszellőztetett légterek levegőit szivta el működése során. ....

A cselekmény tárgyi súlyát és a bűnösségi körülményeket szem előtt tartva a bíróság úgy látta, hogy mindkét vádlottal szemben szabadságvesztés büntetés kiszabása felel meg a büntetés kiszabási elveknek és a büntetési céloknak, ezért I.r. vádlottat a minimumot meghaladó 1 év és 10 hó fogházbüntetésre ítélte a Btk.44.§. alapján.

Az enyhítő körülményekre tekintettel azonban a vádlott esetében lehetőséget látott a szabadságvesztés büntetés próbaidőre történő felfüggesztésére a Btk.89.§.(1) és (3) bekezdése alapján, azonban a próbaidő tartamát viszonylag húzamosabb időben állapította meg.

Figyelemmel arra, hogy I.r. vádlott esetében az alapvető biztonsági szabályok többszörös és szándékos megsértését látta a bíróság fennforogni, ezért a Btk.56.§.(1) bekezdés a/ pontja és 57.§.(1) bekezdése alapján végleges hatállyal eltiltotta a felelős műszaki vezetői tevékenységtől, mivel meglátása szerint annak ellátására az I.r.vádlott alkalmatlan

A Be.338.§.(1)-(3) bekezdése alapján kötelezte a vádlottakat részben egyetemlegesen, illetve külön-külön a bűnügyi költség megfizetésére.

II.r. vádlott vonatkozásában alkalmazott jogszabályok:

Btk.171.§.(1) bekezdés, Btk.51. és 52.§., Be.338.§.(1)-(3) bekezdés, Be.259.§.(1)-(2) bekezdés.

....., 2006. november 8.

.....
- bíró -

Záradék:

Az ítélet II.r. vádlott
vonatkozásában 2006. november 8. napján
jogerős és végrehajtható.
....., 2006. november 8.

.....
- bíró -

7. A Btk. Különös Részében nevesített bűncselekmények

(kivonat)

Az élet, a testi épség és az egészség elleni bűncselekmények

Emberölés

„166. § (1) Aki mást megöl, büntetést követ el, és öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés tíz évtől húsz évig terjedő, vagy életfogytig tartó szabadságvesztés, ha az emberölést

a) előre kitervelten,

b) nyereségvágyból vagy

c) más aljas indokból, illetőleg célból,

d) különös kegyetlenséggel,

e) hivatalos személy vagy külföldi hivatalos személy ellen, hivatalos eljárása alatt, illetőleg emiatt, közfeladatot ellátó személy ellen, e feladatának teljesítése során, továbbá a hivatalos, a külföldi hivatalos vagy a közfeladatot ellátó személy támogatására vagy védelmére kelt személy ellen,

f) több emberen,

g) sok ember életét veszélyeztetve,

h) különös visszaesőként,

i) tizennegyedik életévét be nem töltött személy ellen,

j) védekezésre képtelen személy sérelmére követik el.

(3) Aki emberölésre irányuló előkészületet követ el, büntett miatt öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(4) Aki az emberölést gondatlanságból követi el, vétség miatt egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.”

A bűncselekmény jogi tárgya az emberi élet. A cselekmény passzív alanya, vagyis a sértettje az élő ember, míg alanya, az elkövető bárki lehet.

Az elkövetési magatartás megvalósulhat mind tevéssel, cselekvéssel, mind pedig mulasztással.

Az emberölés mulasztással történő elkövetése csupán meghatározott feltételek megléte esetén lehetséges. Az egyik ilyen, hogy a halálhoz vezető folyamat az elkövető magatartásától függetlenül induljon meg. Az elkövetőnek ezt a folyamatot fel kell ismernie és szándékosan elmulasztania az bekövetkezésének megakadályozását.

Az emberölés eredmény bűncselekmény, ami a passzív alany, a sértett halála beálltával válik befejezetté, egyben szükségszerű, hogy az elkövetői magatartás és az eredmény között ok-okozati kapcsolat álljon fenn.

Az emberölés büntette csak szándékosan - ezen belül azonban mind egyenes, mind eshetőséges szándékkal - követhető el.

Az emberölés alanya minden 14. életévét betöltött, beszámítási képességgel rendelkező személy lehet. A tettesség általános szabályainak megfelelően az emberölés is elkövethető közvetlen, közvetett és társtettesként is.

Erős felindulásban elkövetett emberölés

„167. § Aki más méltányolható okból származó erős felindulásban megöl, bűntettet követ el, és két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.”

Az erős felindulásban elkövetett emberölés a Btk. 166. § szerinti emberölés privilegizált esete. Egyaránt az emberi élet a védett jogtárgy és az elkövetési magatartásra nézve ugyan-csak irányadóak az emberölésnél kifejtettek.

Az erős felindulásban elkövetett emberölés speciális büntetőjogi megítélésének feltétele az ölési szándék kialakulásának méltányolható volta, és a cselekmény rögtönössége. Az indulat, érzelmi fellobbanás tudatszűkítő hatása az, ami a büntetőjog szempontjából jelentőséggel bír.

A privilegizált eset megállapításának feltétele, hogy az erős felindulás méltányolható okból származzék. További feltétel, hogy a méltányolható ok az elkövetőn kívüli, külső körülmény legyen. Az erős felindulás megállapíthatóságának további feltétele, hogy a felindulás oka erkölcsileg méltányolható legyen.

Az erős felindulás megállapíthatóságának alapfeltétele, hogy az ne csupán a terhelt bensőjéből, pszichéjéből fakadjon, hanem azt valamely külső ok váltsa ki.

Az erős felindulást kiváltó okok közül az egyik leggyakoribb a sértett magatartása, amely az elkövető felháborodását, haragját idézi elő, vagy benne félelmet okoz. Önmagában azonban nem alapozza meg az erős felindulásban elkövetett emberölés megállapítását, pl. az elkeseredettség, a bánat, a szomorúság, a magárahagyatottság érzete, a sértődöttség, a pusztaszemélyi ellenszenv vagy kizárólagosan az idegfeszült állapot, és ugyancsak nincs alap ennek megállapítására, ha az elkövető a sértett fellépésére maga szolgáltatott okot.

Ha az elkövető méltányolható okból keletkezett erős felindulásban életveszélyt okozó testi sértést valósít meg, életveszélyt okozó testi sértés megállapításának van helye. Az erkölcsileg menthető okból származó indulat hatása alatti elkövetést pedig a büntetés kiszabása során kell értékelni.

Testi sértés

170. § (1) Aki más testi épségét vagy egészségét sérti, ha a sérülés vagy a betegség nyolc napon belül gyógyul, a könnyű testi sértés vétségét követi el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Ha a testi sértéssel okozott sérülés vagy betegség nyolc napon túl gyógyul, az elkövető a súlyos testi sértés büntetett követi el és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(3) Ha a testi sértést aljas indokból vagy célból, továbbá ha védekezésre vagy akaratnyilvánításra képtelen személlyel szemben követik el, a büntetés büntett miatt könnyű testi sértés esetén három évig, súlyos testi sértés esetén egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés.

(4) Büntetett követ el, és egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő az elkövető, ha a testi sértés maradandó fogyatékoságot vagy súlyos egészségromlást okoz, illetőleg, ha a súlyos testi sértést különös kegyetlenséggel követi el.

(5) Aki a (2)–(4) bekezdésben meghatározott bűncselekményre irányuló előkészületet követ el, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(6) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a testi sértés életveszélyt vagy halált okoz.

(7) Aki a súlyos testi sértést gondatlanságból követi el, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel, a (4) bekezdésben meghatározott esetben három évig, életveszélyes sérülés okozása esetén öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(8) Az (1) bekezdésben meghatározott vétség elkövetője csak magánindítványra büntethető.

A bűncselekmény jogi tárgya az ember testi épsége és egészsége. Passzív alanya, tehát a cselekmény sértettje bárki lehet. Az önkozta testi sértés nem bűncselekmény. Az elkövető magatartása a testi épség vagy egészség megsértésére terjed ki, amely a test bántalmazásában vagy az egészség sértésében nyilvánul meg. A testbántalmazás létrejöhet közvetlen és közvetett módon is. Házórzó kutyának vagy más állatnak a sértettre uszítása, valamely készülék – csapda – felhasználása.

Az egészségsértés fogalmi keretében nyer elbírálást a betegséggel való megfertőzés is; ide tartozik a nemi betegségekkel való megfertőzés is. Pszichikai behatások is alkalmasak egészségsértésre. Így például ijesztés, undorkeltés, stb.

A bűncselekmény eredmény bűncselekmény, ami azt jelenti, hogy a testi épség megsértése (sérülés, egészségsértés, betegség) okozati összefüggésben áll az elkövető magatartásával. A testi sértés minősítése szempontjából a valóságos gyógytartam az irányadó akkor is, ha a gyógytartam nem közvetlenül a sérülés miatt, de a sérüléssel okozati összefüggésben álló fertőzés folytán húzódott el. Az esetek többségében a tényleges gyógytartam azonos az anatómiai gyógyulás idejével. A rehabilitációs orvosi gyógykezelés ideje a tényleges gyógytartam idejébe nem számítható be.

Elkövető bárki lehet, aki megfelel az alanná válás feltételeinek. Szándékosan és gondatlanul is elkövethető cselekmény, de a szándéknak a bántalmazáson felül a testi sértés okozására is ki kell terjednie.

A gondatlanságból elkövetett súlyos testi sértést az követi el, aki a testi épség vagy egészség megsértését eredményező magatartásának a következményeit előre látja, de könnyelműen bízik az eredmény elmaradásában, illetve aki az említett következményeket azért nem látja előre, mert azt a figyelmet vagy körültekintést, amely tőle elvárható, elmulasztja.

Minősített esetek

- aljas indokból vagy célból
- védekezésre vagy akaratnyilvánításra képtelen személlyel szemben: ez az állapot származhat a sértett fizikai adottságaiból, testi fogyatékoságából, – pl. vak, mozgáskorlátozott – súlyos betegségéből, vagy mások cselekményéből (pl. mások előzőleg megkötötték, leütötték, elkábították). A 12. életévét be nem töltött személyt védekezésre képtelennek kell tekinteni.
- ha maradandó fogyatékoságot vagy súlyos egészségromlást okoz: maradandó fogyatékoságnak minősül például valamely végtag / testrész elvesztése, a szellemi károsodás és a maradandó eltorzulás, a sértett bizonyos képességét elveszti vagy az használhatatlanná válik.
- különös kegyetlenséggel elkövetés: a bántalmazásnak kínzás formájában történő megvalósítását. A gyakorlat ezt a minősített esetet állapítja meg, ha az elkövető a már védekezésre is képtelenné tett, földön fekvő sértettet tovább bántalmazza.
- életveszélyt okozó testi sértés: emberölés kísérletének az életveszélyt okozó testi sértéstől való elhatárolása: Az elkövető szándéka az életveszélyt okozó testi sértésnél a sértett halálára nem terjed ki, mert ha kiterjedne, bűncselekménye emberölés kísérlete lenne.
- halált okozó testi sértés: akkor valósul meg, ha az elkövető szándékos cselekménye testi sértés előidézésére irányul, de a magatartással okozati összefüggésben a sértett halála is bekövetkezik, viszont az elkövetőt a halálos eredmény tekintetében csak gondatlanság terheli.

Foglalkozás körében elkövetett veszélyeztetés

„171. § (1) Aki foglalkozása szabályainak megszegésével más vagy mások életét, testi épségét vagy egészségét gondatlanságból közvetlen veszélynek teszi ki, vagy testi sértést okoz, vétséget követ el és egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés

a) három évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény maradandó fogyatékoságot, súlyos egészségromlást, vagy tömegszerencsétlenséget,

b) egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény halált,

c) két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény kettőnél több ember halálát okozza, vagy halálos tömegszerencsétlenséget okoz.

(3) Ha az elkövető a közvetlen veszélyt szándékosan idézi elő, büntetést követ el, és az (1) bekezdés esetén három évig, a (2) bekezdés esetén – az ott tett megkülönböztetéshez képest – öt évig, két évtől nyolc évig, illetőleg öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(4) E § alkalmazásában foglalkozási szabályok a lőfegyver használatára és kezelésére vonatkozó szabályok is.”

A cselekmény jogi tárgya az emberi élet, testi épség, illetve egészség, míg sértettje, passzív alanya bárki lehet.

A jogilag értékelt elkövetési magatartás a foglalkozási szabályszegés. A foglalkozási szabályszegés általában tevőleges magatartással valósul meg, de nem kizárt a mulasztás útján történő megvalósítása sem. Foglalkozásnak tekinthető a szakképzettséget megkívánó tevékenység és bármely írott vagy íratlan szabályokhoz kötött tevékenység és nincs jelentősége annak, hogy az adott foglalkozást kereset céljából gyakorolják-e vagy sem.

A bíróságok gyakorlat szerint az, aki valamely szakképzettséget igénylő foglalkozást folytat – függetlenül attól, hogy azt hatósági jogosítvány alapján vagy anélkül teszi – a foglalkozási szabályok hatálya alatt áll.

Foglalkozási szabálynak tekintendők például az orvosi tevékenységgel kapcsolatos előírások vagy a lőfegyver tartására és kezelésére vonatkozó szabályok. A katonák, illetve a fegyveres testületek tagjai, valamint a vadászok és a sportlövészek e szempontból foglalkozási szabályok hatálya alatt állnak.

A bűncselekmény befejezettségéhez a törvényi tényállásban írt eredmény szükséges: aki mászt vagy másokat foglalkozása szabályainak megszegésével közvetlen veszélynek tesz ki, vagy ezzel másnak testi sértést okoz. Elkövetője tettesi minőségben csak olyan személy lehet, aki foglalkozási szabályok hatálya alatt tevékenykedik.

Segítségnyújtás elmulasztása

„172. § (1) Aki nem nyújt tőle várható segítséget sérült vagy olyan személynek, akinek az élete vagy testi épsége közvetlen veszélyben van, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha a sértett meghal, és életét a segítségnyújtás megmenthette volna.

(3) A büntetés büntett miatt három évig, a (2) bekezdés esetén öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a veszélyhelyzetet az elkövető idézi elő, vagy ha a segítségnyújtásra egyébként is köteles.

(4) A (3) bekezdés utolsó fordulata nem alkalmazható azzal szemben, aki a közlekedési szabályok alapján köteles a segítségnyújtásra.”

A védett jogi tárgy az emberi élet és a testi épség, míg passzív alany a sérült vagy olyan személy, akinek az élete vagy a testi épsége közvetlen veszélyben van.

A jogilag értékelt elkövetési magatartás az elkövetőtől elvárható segítségnyújtás elmulasztása. Annak megállapítása, hogy adott helyzetben az elkövetőtől elvárható volt-e a segítségnyújtás, szükségessé teszi az ügy összes körülményeinek gondos mérlegelése mellett az elkövető képességeinek, szakismereteinek, a segítségnyújtás alkalmasságának mérlegelését is.

Vízben fuldokló személy kimentése esetén az elvárhatóság kizárólag olyan személyekkel szemben áll fenn, akik úszni tudnak és a vízből mentéshez szakértelemmel rendelkeznek. Nem követelhető meg, hogy az elkövető a saját vagy más személy élete, testi épsége vagy egészsége kockáztatásával nyújtson segítséget.

Mulasztással a bűncselekmény befejezetté válik, kísérlete fogalmilag kizárt. Elkövetője tettesként bárki lehet, kivéve azt a személyt, aki maga is segítségre szorul. A bűncselekményt elköveti a gépkocsi utasa is, aki észlelve, hogy a balesetet előidéző gépkocsivezető nem áll meg passzív marad.

A bűncselekmény csak szándékos elkövetés esetén valósul meg. A szándék tartalmi ismervei közé tartozik annak tudata, hogy valaki segítségre szorul.

Elhatárolása a cserbenhagyás bűncselekménytől azáltal történik, hogy az utóbbi cselekmény elsődleges jellegű, kizárólag akkor kerülhet alkalmazásra, ha a balesettel érintett jármű vezetője a helyszínen nem áll meg, vagy onnan anélkül távozik, hogy meggyőződné arról, van-e sérült. Amennyiben tehát a közlekedési baleset helyszínén személyi sérülés, ill. közvetlen veszélyhelyzet ténye megállapítható, úgy a mulasztást elkövető személy segítségnyújtás elmulasztásáért és nem cserbenhagyásért vonható felelősségre.

Ha a közlekedési baleset helyszínén nincs ilyen védendő passzív alany, akkor a cserbenhagyás bűncselekménye állapítható meg. Vagyis, ha a baleset következtében a sértett sérülést egyáltalán nem szenvedett és nem is került olyan közvetlen veszélyhelyzetbe, hogy segítségre szorulna, akkor a segítségnyújtás elmulasztásának nincs törvényi alapja.

Közúti baleset okozása

„187. § (1) Aki a közúti közlekedés szabályainak megszegésével másnak vagy másoknak gondatlanságból súlyos testi sértést okoz, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés

a) három évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény maradandó fogyatékoságot, súlyos egészségromlást, vagy tömegszerencsétlenséget,

b) egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény halált,

c) két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény kettőnél több ember halálát okozza, vagy halálos tömegszerencsétlenséget okoz.”

A bűncselekmény jogi tárgya a közúti közlekedés biztonsága és közvetlenül az ember életének, testi épségének védelme. A balesetben megsérült passzív alany, a sérült személy bárki lehet.

A cselekmény azzal valósul meg, hogy az elkövető a közúti közlekedés szabályait megszegi.

A leggyakoribb közlekedési szabályszegések a sebesség helytelen megválasztása, a kötelező elsőbbségadás elmulasztása, az irányváltoztatás, az előzés és a kanyarodás szabályainak a megszegése.

Fontos eleme a bűncselekménynek a közlekedési szabályszegés és az eredmény bekövetkezése között az okozati összefüggés. A bűncselekmény eredménye alapesetben a súlyos testi sértés okozása. A súlyos testi sértésnél kisebb súlyú következményt előidéző közúti közlekedési szabály megszegése nem bűncselekmény, hanem a közúti közlekedés rendjének megzavarása szabálysértés.

Elkövető tettesi minőségben a közúti közlekedés szabályainak a hatálya alatt álló személy lehet.

Járművezetés ittas vagy bódult állapotban

„188. § (1) Aki szeszese italtól befolyásolt állapotban vagy a vezetési képességre hátrányosan ható szer befolyása alatt vasúti vagy légi járművet, valamint gépi meghajtású vízi járművet vagy úszó munkagépet, avagy közúton gépi meghajtású járművet vezet, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés büntett miatt

a) három évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény súlyos testi sértést,

b) öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény maradandó fogyatékoságot, súlyos egészségromlást, vagy tömegszerencsétlenséget,

c) két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény halált,

d) öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény kettőnél több ember halálát okozza, vagy halálos tömegszerencsétlenséget okoz.

(3) Aki szeszese italtól befolyásolt állapotban vagy a vezetési képességre hátrányosan ható szer befolyása alatt nem gépi meghajtású vízi jármű vagy úszó munkagép avagy közúton nem gépi meghajtású jármű vezetésével a (2) bekezdésben meghatározott következményt idézi elő, az ott tett megkülönböztetés szerint büntetendő.”

A védett jogi tárgy valamennyi közlekedési ágazat tekintetében a közlekedés, a forgalom biztonságához fűződő társadalmi érdek és közvetlenül az ember élete, testi épsége és egészsége.

A bűncselekmény szükséges eleme az eszköze, mely a tényállásban szereplő vasúti, légi jármű, gépi meghajtású vízi jármű, úszó munkagép, valamint a közúti gépi meghajtású jármű.

A tettes büntetendő elkövetési magatartása a szeszese italtól befolyásolt állapotban, vagy a vezetési képességre hátrányosan ható szer befolyása alatt történő járművezetés.

A szeszese italtól való befolyásoltság: 0,3 ezrelékig a véralkohol szint nem mutatható ki; 0,5-0,8 ezrelék között az ittas vezetés még csak szabálysértés, kivéve, ha az illető klinikai tüneteket produkál; 0,8 ezrelék felett a vezetés mindig bűncselekmény.

A bűncselekmény befejezetté válik az ittas vagy bódult állapotban történő járművezetés elkövetési magatartása két mozzanatának együttes fennállása esetében. Az alkoholtól vagy a vezetési képességre hátrányosan ható szertől befolyásolt állapotú személynek a jármű mozgásba hozatalával, a tényleges megindulással befejezett stádiumba jut a bűncselekmény. A szeszese italtól vagy hátrányos szertől befolyásolt állapotú személynek a jármű motorjának tényleges beindítása, vagy az erre irányuló sikertelen próbálkozása a bűncselekmény kísérletét alapozza meg.

Elkövető tettesi minőségben a szeszese italtól vagy a vezetési képességre hátrányosan ható szertől befolyásolt állapotú személy, aki a gépi meghajtású jármű vezetője.

A nem gépi meghajtású vízi jármű vagy úszó munkagép, avagy közúton a nem gépi meghajtású jármű szeszese italtól befolyásolt, ill. bódult állapotban történő vezetése vagy hajtása nem bűncselekménynek, hanem csupán szabálysértésnek minősül, amennyiben súlyos testi sérülés vagy halál nem következik be.

Az elkövető csak akkor vonható felelősségre a minősített esetek elkövetéséért, ha a járművezető szeszestől vagy vezetési képességre hátrányosan ható szertől befolyásolt állapotban okozati összefüggésben áll az előbbieken felsorolt eredményt jelentő minősítő körülmények valamelyikével, és erre az eredményre vonatkozóan gondatlanság terheli.

Cserbenhagyás

„190. § Ha a közlekedési balesettel érintett jármű vezetője a helyszínen nem áll meg, illetve onnan eltávozik, mielőtt meggyőződne arról, hogy valaki megsérült-e, avagy az életét vagy testi épségét közvetlenül fenyegető veszély miatt segítségnyújtásra szorul-e, amennyiben súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.”

A bűncselekmény jogi tárgya a közlekedés biztonságához, a közlekedésben a segítségnyújtás lehetőségének biztosításához fűződő társadalmi érdek, illetve másodlagosan az ember életének, testi épségének büntetőjogi védelme.

A járművezetőnek a baleset helyszínén történő megállása elmulasztásával valósul meg a jogellenes cselekmény, tehát magával a megállási kötelezettség nem teljesítésével. A jogszabály második fordulat alapján felel a járművezető, aki ugyan megállási kötelezettségének eleget tesz, de ezután eltávozik a baleset helyszínéről anélkül, hogy meggyőződne arról, hogy valaki megsérült-e, avagy az életét vagy testi épségét közvetlenül fenyegető veszély miatt segítségnyújtásra szorul-e. A bűncselekmény az elvárt megállási és meggyőződési kötelezettség elmulasztásával egymagában, eredményre tekintet nélkül befejezett. Ez a bűncselekmény tehát nemcsak akkor valósul meg, ha a közlekedési balesettel érintett jármű vezetője a baleset helyszínén nem áll meg, hanem akkor is, ha úgy távozik a helyszínről, hogy nem győződik meg arról, hogy valaki segítségnyújtásra szorul-e.

Elkövető tettesi minőségben csak a balesettel érintett jármű vezetője lehet, aki szándékosan követi el cselekményét.

Erőszakos közösülés

„197. § (1) Aki más erőszakkal, avagy az élet vagy testi épség ellen irányuló közvetlen fenyegetéssel közösülésre kényszerít, vagy más védekezésre, illetőleg akarattnyilvánításra képtelen állapotát közösülésre használja fel, büntetett követ el, és két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha

a) az erőszakkal, avagy az élet vagy testi épség ellen irányuló közvetlen fenyegetéssel közösülésre kényszerített sértett a tizenkettedik életévét nem töltötte be,

b) a sértett az elkövető nevelése, felügyelete, gondozása vagy gyógykezelése alatt áll,

c) a sértettel azonos alkalommal, egymás cselekményéről tudva, többen közösülnek.

(3) A büntetés öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztés, ha a (2) bekezdés a) pontja szerinti erőszakos közösülés a (2) bekezdés b) vagy c) pontja szerint is minősül.”

A védett jogi tárgy a nemi szabadság, a gyermek sérelmére történő elkövetés esetében pedig még az ifjúság egészséges nemi fejlődése is. A cselekmény sértettje bárki lehet, akár közösülésre egyéb okból képtelen, vagy idős személy is.

A bűncselekmény első fordulat szerinti elkövetési magatartása a közösülésre kényszerítés, amelynek következtében a sértett képtelenné válik valódi akaratának megfelelő magatartás tanúsítására.

Az erőszak és az élet vagy testi épség ellen irányuló közvetlen fenyegetés a kényszerítés tényállás szerinti két elkövetési módja. Az erőszakos közösülés megvalósításához szükséges erőszak a passzív alany komoly ellenállásának leküzdésére irányul, amely alkalmas a sértett ellenállásának a megtörésére, megbénítására, a közösülésre kényszerítésre. Az erőszak megállapításának feltétele, hogy a passzív alany ellenállása komoly legyen.

A kényszerítés másik elkövetési módja a fenyegetés. Fenyegetésen nemcsak az ellenállásra képtelenséget eredményező, hanem az olyan ráhatást is érteni kell, amely a sértettben komoly félelem kiváltására alkalmas.

A bűncselekmény első fordulatának – a kényszerítés mellett – a másik elkövetési magatartása a közösülés.

Befejezett szakba jut az első fordulat, amennyiben az elkövető mindkét elkövetési magatartást megvalósítja, azaz kényszerítést alkalmaz a közösülés szándékával, és a büntetőjogi értelemben vett közösülést is végrehajtja. A második fordulat befejezett, ha az elkövető a sértett személlyel – a védekezésre, akaratnyilvánításra képtelen állapotát felhasználva – közösül.

Elkövető tettesként bárki lehet, azonban leggyakrabban ezt a bűncselekményt férfi követi el a nő sérelmére. A férfi közösülésre képtelensége kizárja az önálló és közvetlen tettesi minőség megállapítását.

Társtettes lehet az, aki a közösülést végrehajtó személlyel egyetértésben (de közösülés nélkül) a közösülés érdekében kényszerítést alkalmaz a sértettel.

Csak szándékosan követhető el a bűncselekmény. Az elkövető szándékának ki kell terjednie a kényszerítéssel történő közösülésre, ill. a passzív alany tényállás szerinti állapotának felhasználásával való közösülésre.

Az erőszakos közösülés alapesete csak magánindítványra üldözhető és büntethető.

Embercsempésés

„218. § (1) Aki államhatárnak más által

a) engedély nélkül,

b) meg nem engedett módon

történő átlépéséhez segítséget nyújt, büntetett követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha az embercsempésést

a) vagoni haszonszerzés végett,

b) államhatár átlépéséhez több személynek segítséget nyújtva követik el.

(3) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha az embercsempészést
a) a csempészett személy sanyargatásával,

b) fegyveresen,

c) üzletszerűen
követik el.

(4) Aki az (1)–(3) bekezdésben meghatározott embercsempészésre irányuló előkészületet követ el, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(5) Az embercsempészés elkövetőjével szemben mellékbüntetésként kitiltásnak is helye van.”

E bűncselekménynek elkövetési tárgya nincs. Az elkövetési magatartások azért minősülnek bűncselekménynek, mert sértik, vagy veszélyeztetik az állami szuverenitás teljes körű érvényesítését, és nem azért, mert az elkövető a határt, mint képzeletbeli vonalat megsérti.

A Btk. 218. § (1) bekezdése kétféle elkövetési magatartást rögzít, függetlenül attól, hogy az államhatár átlépése milyen irányban történik, illetve függetlenül attól, hogy mely állam határának átlépéséről van szó.

Az egyik elkövetési magatartás az államhatár engedély nélküli átlépéséhez történő segítségnyújtás. Az országhatár jogszabályoknak megfelelő átlépéséhez, az illetékes hatóság írásbeli engedélyében kifejezésre jutó állami akarat, és a határrendészeti szervek jogszabályokban rögzített hivatalos aktusa szükséges. A másik elkövetési magatartás az államhatár meg nem engedett módon történő átlépéséhez való segítségnyújtás. A határ ilyen átlépéséről akkor beszélhetünk, ha az elkövetőnek, vagy egyáltalán nincs okmánya, vagy az általa felmutatott okmány hamis, hamisított, illetve más névre szól.

Segítségnyújtás lehet fizikai, vagy pszichikai tevékenység.

A Btk. 218. § (2) bekezdése akkor valósul meg, ha az embercsempészést vagyoni haszonszerzés végett, vagy az államhatár átlépéséhez több személynek segítséget nyújtva követik el. A vagyoni haszonszerzés, mint célzat akkor állapítható meg, ha az elkövető anyagi ellenszolgáltatás fejében nyújt segítséget az államhatár átlépőjének.

A bűncselekmény csak egyenes szándékkal követhető el, önálló tettesként bárki lehet.

A bűncselekmény akkor befejezett, ha az elkövető az embercsempészést során valamely ország államhatárát akár kifelé, akár befelé átlépi. Amennyiben a határátlépés elmarad, úgy a cselekmény kísérletnek tekintendő.

Bántalmazás hivatalos eljárásban

„226. § (1) Az a hivatalos személy, aki hivatalos eljárása során mást tetteleg bántalmaz, bűntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Aki az (1) bekezdésben meghatározott bűncselekményre irányuló előkészületet követ el, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.”

A bűncselekmény jogi tárgya kettős, mert az államapparátus szabályszerű működését a hivatalos személyekbe vetett bizalmon kívül a bántalmazott passzív alany, a sértett emberi méltósága, esetleg testi épsége is sérelmet szenved.

Elkövetési magatartása a tetteleges bántalmazás, melynek a hivatali hatáskör túllépésével kell megtörténnie.

A tetteleges bántalmazás akkor tényállásszerű, ha a vétséget az elkövető hivatali eljárása során követi el. Büntetőjogilag csak azok a bántalmazások relevánsak, amelyek jogszerűtlenek. Abban az esetben, ha a hivatalos személy jogszerű eljárása során testi kényszerít, vagy kényszerítő eszközöket alkalmaz, akkor a tetteleges bántalmazásnak tűnő cselekményének jogellenes megállapítására nem kerülhet sor.

A bűncselekmény csak szándékos elkövetés esetén büntetendő. Elkövetője csak az eljárást gyakorló hivatalos személy lehet, részese azonban bárki. Társtettesként követi el a cselekményt az a nem hivatalos személy, aki tisztában van azzal, hogy a hivatalos személy eljárása jogtalan, de ennek ellenére a hivatalos személlyel szándékegységben részt vesz a sértett bántalmazásában. A bűncselekmény azáltal válik befejezetté, hogy a bántalmazás lényegét alkotó bántalmazás a sértett testét eléri.

Kényszervallatás

„227. § (1) Az a hivatalos személy, aki annak érdekében, hogy más vallomást vagy nyilatkozatot tegyen, illetőleg ne tegyen, erőszakot, fenyegetést, vagy más hasonló módszert alkalmaz, büntetett követ el, és öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Aki kényszervallatásra irányuló előkészületet követ el, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.”

A kényszervallatás büntettének jogi tárgya az államapparátus szabályszerű működése, az állami szervek és a hivatalos személyek tevékenységébe vetett bizalom, az igazságszolgáltatás rendjének sérthetlenségéhez fűződő társadalmi érdek.

A kényszervallatás csak abban az esetben fordulhat elő, ha a hivatalos személy az adott eljárásban jogosult valakit vallomás, vagy nyilatkozat tételére felhívni, és erőszakot, fenyegetést, vagy más hasonló módszert alkalmaz annak érdekében, hogy más a vallomást, vagy a nyilatkozatot megtegye, illetőleg ne tegye. Az erőszak, a fenyegetés, avagy más hasonló mód alkalmazásának a célja az, hogy mást vallomás, vagy nyilatkozat megtételére, vagy meg nem tételére késztesen.

A kényszervallatás elkövetési magatartása az erőszak, a fenyegetés, vagy más hasonló módszer alkalmazása.

A Btk. 227. § a jogellenes módszerek alkalmazását kívánja büntetni. Következésképpen a jogilag megengedett, vagy előírt kényszer a vallomást jogosulatlanul megtagadó tanúval szemben nem bűncselekmény. A kényszervallatás büntette a törvényben meghatározott magatartások tanúsításával befejezetté válik. Megvalósulásához nem szükséges, hogy az elkövetési magatartások alkalmazása következtében a sértett vallomást tegyen vagy nyilatkozzon. Az is közömbös, hogy a kicsikart vallomás, vagy nyilatkozat valós, vagy valótlan adatokat, vagy tényeket tartalmaz-e.

A bűncselekmény tettese csak speciális hivatalos személy lehet, olyan, akinek vallomás, vagy nyilatkozattételre történő felhívási joga, illetve kihallgatási joga van. A bűncselekmény csak szándékosan követhető el, a törvény a célzatot is a cselekmény tényállási elemévé teszi.

Hivatalos személy elleni erőszak

„229. § (1) Aki a hivatalos személyt vagy a külföldi hivatalos személyt jogszerű eljárásában erőszakkal vagy fenyegetéssel akadályozza, intézkedésre kényszeríti, vagy eljárása alatt, illetőleg emiatt bántalmazza, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a hivatalos személy elleni erőszakot csoportosan vagy felfegyverkezve követik el.

(3) Két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő a (2) bekezdésben meghatározott csoport szervezője vagy vezetője, valamint, ha a hivatalos személy elleni erőszakot fegyveresen követik el.

(4) Aki hivatalos személy elleni erőszak elkövetésére irányuló csoportban részt vesz, vétséget követ el, és két évig, a csoport szervezője és vezetője büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.”

A hivatalos személy elleni erőszak büntettének jogi tárgya az államapparátus szabályszerű működése. E bűncselekmény elkövetése kívülről támadja, és zavarja meg az államapparátus szabályszerű működését. A bűncselekmény sértettje a jogszerű eljárást teljesítő hivatalos személy, akivel szemben a bűncselekményt megvalósítják.

A bűncselekmény elkövetési magatartásai lehetnek a hivatalos személy jogszerű eljárása teljesítésének akadályozása, intézkedésre kényszerítése, eljárása alatt, vagy eljárása miatti bántalmazása. A hivatalos személy eljárásához minden olyan cselekménye hozzátartozik, melyet feladatai teljesítése során kifejt.

A hivatalos személy akadályozásának az olyan magatartás tekinthető, amely a jogszerű eljárás megkezdését, folytatását, vagy befejezését gátolja, nehezíti, késlelteti, intenzitását csökkenti. Az akadályozás megvalósításához eredmény létrejötté nem szükséges, a bűncselekmény az elkövetési magatartás tanúsításával befejezetté válik.

A hivatalos személy intézkedésre kényszerítéséről akkor lehet beszélni, ha az erőszak, vagy fenyegetés alkalmas arra, hogy a sértett az elkövető akaratának megfelelő magatartást tanúsítva, olyan jogilag értékelhető tevékenységet fejtsen ki, amelyre hatáskörénél fogva egyébként is jogosult volna.

Hivatalos személy elleni erőszak büntettét valósítja meg az is, aki a hivatalos személyt eljárása alatt, illetve emiatt bántalmazza. Bántalmazásról ennél az elkövetési magatartásnál akkor beszélünk, ha az elkövető a sértett alany testét erőszakosan, durván érinti. A bántalmazási célú érintéssel a bűncselekmény befejezetté válik.

A hivatalos személy elleni erőszak büntettének fontos tényállási eleme az elkövetés módja, vagyis a hivatalos személy elleni erőszak, vagy fenyegetés alkalmazása.

Mind az erőszaknak, mind a fenyegetésnek személy ellen kell irányulnia. Az erőszak elkövető általi kifejtése eszköz alkalmazását is lehetővé teszi.

Fontos tényállási feltétele az is, hogy a passzív alany a cselekmény elkövetésekor jogszerű eljárást teljesítse és erről az érdekelt állampolgárok tudomást szerezzenek. A bűncselekmény elkövetése szempontjából teljesen mindegy, hogy az elkövető melyik tevékenységi mozzanat alkalmával gyakorol erőszakot. A lényeg az, hogy az elkövető az erőszakot akkor alkalmazza, amikor hivatalos személy, a hivatalos kötelességéhez tartozó tevékenységi sorozatot már megkezdte, de nem fejezte be.

Aki a hivatalos személyt, vagy külföldi hivatalos személyt az eljárása miatt bántalmaz, akkor is büntetendő, ha a bántalmazott a bűncselekmény elkövetésekor már nem hivatalos személy.

A bűncselekményt bárki tettesként elkövetheti.

A bűncselekmény csak szándékosan követhető el. Az elkövető tudatának át kell fognia, hogy olyan hivatalos személlyel áll szemben, aki hivatali kötelességét jogszerűen teljesíti.

Garázdaság

„271. § (1) Aki olyan kihívóan közösségellenes, erőszakos magatartást tanúsít, amely alkalmas arra, hogy másokban megbotránkozást vagy riadalmat keltsen, ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha a garázdaságot

- a) csoportosan,*

- b) a köznyugalmat súlyosan megzavarva követik el.*

(3) A büntetés büntett miatt egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a garázdaságot

- a) csoportosan és a köznyugalmat súlyosan megzavarva,*

- b) nyilvános rendezvényen,*

- c) fegyveresen,*

- d) felfegyverkezve*

követik el.

(4) Mellékbüntetésként kitiltásnak is helye van.

(5) E § alkalmazásában erőszakos magatartásnak minősül a más személyre gyakorolt támadó jellegű fizikai ráhatás is, abban az esetben is, ha az nem alkalmas testi sérülés okozására.”

A bűncselekmény jogi tárgya a közösség nyugalma, a közösségi kapcsolatok társadalmi rendje. Közösség alatt a közösségi élet színterein (közterület, középületek és hivatalok, tömegközlekedési eszközök, nyilvános szórakozóhelyek, stb.) jelen levő személyek összességét kell érteni.

Elkövetési tárgy a személy vagy dolog, amely ellen az erőszakos magatartás irányul, míg az elkövetési magatartása, a kihívóan közösségellenes, és egyben erőszakos magatartás.

Kihívóan közösségellenesnek a társadalmi együttélési szabályokkal nyíltan szembehelezhető, provokatív és agresszív magatartásokat tekintjük, amelynek során az elkövető kifejezetten hangsúlyozva, tudatosan szembehelyezkedik az együttélési normákkal.

Az erőszakos magatartás aktív, támadó jellegű cselekvés. Az erőszakos magatartás iránya szerint lehet: személy ellen irányuló erőszakos magatartás; illetve dolog ellen irányuló erőszakos magatartás.

Szabálysértés, ha a garázdaság egyéb tényállási elemei nem erőszakos magatartással valósulnak meg, például az utcán, tömegben petárda felrobbantása, amely senkit nem veszélyeztet.

A bűncselekmény megvalósulásának feltétele, hogy a cselekmény alkalmas legyen másokban megbotránkozás vagy riadalom keltésére.

Befejezetté a bűncselekmény az erőszakos magatartás megkezdésével válik, ezért a bűncselekmény kísérletként nem valósulhat meg. Elkövetője tettesként bárki lehet.

Csak szándékosan követhető el. Az elkövető tudatának át kell fognia a közösséggel szembe magatartás kihívó voltát, vagyis azt, hogy a cselekménye alkalmas arra, hogy másokban megbotránkozást vagy riadalmat keltsen, és az egyenes vagy eshetőséges szándékának erre ki kell terjedni.

A garázdaság elsődleges jellegű bűncselekmény, csak akkor állapítható meg, ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg. A garázdaság elkövetési magatartása körében megvalósuló más bűncselekmény tipikusan testi sértés vagy rongálás lehet. Azt, hogy melyik a súlyosabb bűncselekmény, mindig a garázdaság alap-, vagy minősített esete és a más bűncselekménynek a Btk. Különös Részében meghatározott törvényi büntetési tétele összevetéséből kell megállapítani.

Nem valósul meg a garázdaság, ha az elkövető szándéka eshetőlegesen sem terjedt ki a megbotránkozás vagy riadalom keltésére, és ennek bekövetkezésére nincs is reális lehetőség. Ilyenkor a cselekmény testi sértésként, tetteges becsület-sértésként, vagy rongálásként minősülhet. Ha az elkövető kifejezetten a sértett elleni haragjában a gyér forgalmú utcán megüti a sértettet, vagy éjszakai forgalommentes időben ugyanilyen okból – pl. bosszúból – megrongálja a gépkocsiját. A cselekmény annak következtében sem minősíthető garázdaságnak, hogy később a helyszínre érkezők ténylegesen megbotránkoznak.

Közokirat-hamisítás

„274. § (1) Aki

- a) hamis közokiratot készít vagy közokirat tartalmát meghamisítja,*
  - b) hamis vagy hamisított, illetőleg más nevére szóló valódi közokiratot felhasznál,*
  - c) közreműködik abban, hogy jog vagy kötelezettség létezésére, megváltozására vagy megszűnésére vonatkozó valótlan adatot, tényt vagy nyilatkozatot foglaljanak közokiratba, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.*
- (2) Aki az (1) bekezdés a) vagy b) pontjában meghatározott közokirat-hamisításra irányuló előkészületet követ el, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.*
- (3) Aki az (1) bekezdés c) pontjában meghatározott közokirat-hamisítást gondatlanságból követi el, vétség miatt pénzbüntetéssel büntetendő.”*

A bűncselekmény elkövetési tárgya a közokirat, melynek fogalmát a Polgári Perrendtartásról szóló törvény 195. § adja. Közokirat az olyan okirat, amelyet bíróság, közjegyző vagy más hatóság, illetve közigazgatási szerv ügykörén belül a megszabott alakban állított ki, mint közokirat teljesen bizonyítja a benne foglalt intézkedést vagy határozatot, továbbá az okirattal tanúsított adatok és tények valóságát, úgyszintén az okiratban foglalt nyilatkozat megtételét, valamint annak idejét és módját. Ugyanilyen bizonyító ereje van az olyan okiratnak is, amelyet más jogszabály közokiratnak nyilvánít.

Egy adott okirat csak abban a körben lehet tárgya a jelen bűncselekménynek, amennyiben a hamisítás, valótlanúság a közhitelességgel egybeesik.

Az elkövetési magatartásokat az (1) bekezdés tartalmazza. Hamis a közokirat, ha nem az a kiállítója, akit az irat feltüntet, hanem maga az elkövetői magatartás folytán jött létre. Ezt teljes hamisítványnak nevezzük.

Meghamisítás a tartalmi változtatás, olyan személy eszközöl bejegyzéseket, aki arra nem jogosult.

A felhasználás aktív magatartást - felmutatást, iratokhoz csatolást stb. - jelent, az okirat pusztán „magánál tartása” nem elégséges, esetlegesen előkészület megállapítására nyújthat alapot.

A közokirat-hamisítás bűncselekménynek a rendbelisége az okiratok számát követi.

Visszaélés kábítószerral

„282. § (1) Aki kábítószert természet, előállít, megszerez, tart, az országba behoz, onnan kivisz, vagy az ország területén átvisz, büntetett követ el, és öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés

a) két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt üzletszerűen vagy bűnszövetségben, illetőleg kábítószerfüggő személy felhasználásával,

b) öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt jelentős mennyiségű kábítószere követik el.

(3) Aki

a) az (1) bekezdésben meghatározott bűncselekmény elkövetésére irányuló előkészületet követ el,

b) kábítószer előállításához szükséges anyagot, berendezést vagy felszerelést készít, átad, forgalomba hoz, vagy azzal kereskedik, az országba behoz, onnan kivisz, az ország területén átvisz, ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg,

büntetett követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(4) Az (1)–(3) bekezdés szerint büntetendő, aki az ott meghatározott bűncselekmény elkövetéséhez anyagi eszközöket szolgáltat.

(5) Ha a bűncselekményt csekély mennyiségű kábítószere követik el, a büntetés

a) az (1) bekezdés esetén vétség miatt két évig,

b) a (2) bekezdés a) pontja esetén büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés.

282/A. § (1) Aki kábítószerrel kínál, átad, forgalomba hoz, vagy azzal kereskedik, büntetett követ el, és két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő

283. § (1) Nem büntethető kábítószerrel visszaélés miatt,

a) aki csekély mennyiségű kábítószerrel saját használatra természet, előállít, megszerez vagy tart [282. § (5) bek. a) pont],

e) az a kábítószerfüggő személy, aki

(1) jelentős mennyiséget el nem érő mennyiségű kábítószerrel saját használatára természet, előállít, megszerez, tart, az országba behoz, onnan kivisz, az ország területén átvisz [282/C. § (1) bek. és (5) bek. a) pont], illetőleg

(2).

f) az a kábítószerfüggő személy, aki az e) 1. alpontban meghatározott bűncselekménnyel összefüggésben – két évi szabadságvesztésnél nem súlyosabban büntetendő – más bűncselekményt követ el,

feltéve, ha az első fokú ítélet meghozataláig okirattal igazolja, hogy legalább hat hónapig folyamatos, kábítószer-függőséget gyógyító kezelésben, kábítószer-használatot kezelő más el-látásban részesült, vagy megelőző-felvilágosító szolgáltatáson vett részt.”

A bűncselekmény jogi tárgya az állampolgárok egészségének sérthetlenségéhez fűződő társadalmi érdek. A bűncselekmény kábítószerre vagy kábítószerrel követhető el. Kábítószere, a törvény indoklása szerint - általános-ságban - a növényi eredetű vagy szintetikus-an előállított anyagok értendők, amelyek közös tulajdonsága, hogy a szervezetben kellemes érzést, félálomszerű bódult állapotot, túlérzékenységet és érzelmi csaldást képesek kiváltani.

Az elkövetési magatartások:

- természet,
- előállítás,
- megszerzés,
- tartás,
- az országba behozatal, az országból kivitel és az országon átvitel.

Tipikusan a megszerzéshez és a saját fogyasztáshoz kapcsolódó magatartások, nem tartalmaznak haszonszerzési elemet.

A bűncselekmény alanya bárki lehet. A kábítószerral visszaélés csak szándékosan követhető el. Az elkövető tudatának ki kell terjednie arra, hogy

A kábítószer jelentős és a csekély mennyiségének fogalmát az 1979. évi 5. törvényerejű rendelet 23. §-a tartalmazza. A jogszabályi meghatározás csak a leggyakrabban előforduló kábítószerfajtákról tartalmaz felsorolást, és a bázisformában megadott tiszta hatóanyag-tartalom alapján állapítja meg a csekély, illetve jelentős mennyiséget. A mennyiségi határok megállapításához minden esetben szakértő igénybevétele szükséges.

Ha a kábítószer lefoglalása nem történt meg, illetve az elfogyasztása miatt nem volt lehetséges, akkor a tiszta hatóanyag-tartalmat csak becsülni lehet.

az elkövetés tárgyát képező anyag kábítószernek minősül.

A minősített esetek:

- üzletszerűség
- bünszövetség
- kábítószerfüggő személy felhasználásával történő elkövetés
- jelentős mennyiségű kábítószerre történő elkövetés

A Btk. 282/A. §-ban írt elkövetési magatartások közös jellemzője a forgalmazói típusú tevékenység, amelyek szigorúbb büntetési tételeket vonnak maguk után. Ezek a magatartások:

- kínálás,
- átadás,
- forgalomba hozatal,

A büntethetőséget megszüntető ok csak abban az esetben alkalmazható, ha az elkövető okirattal igazolja, hogy legalább hat hónapig folyamatos, kábítószer-függőséget gyógyító kezelésben, kábítószer-használatot kezelő más ellátásban részesült, vagy megelőző-felvilágosító szolgáltatáson vett részt. Ezen okirat kiállítására az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat területileg illetékes hatósága, a kábítószer-élvezők gyógykezelésére szakosodott egészségügyi intézmény szakorvosa, vagy a megelőző, felvilágosító szolgálat szakemberei jogosultak.

Ha a Btk. 283. §-ában meghatározott büntethetőséget megszüntető okból az eljárás megszüntetésének lehet helye, az ügyész a vádemelést egyévi időtartamra elhalasztja, ha a kábítószer-élvező gyanúsított vállalja a kábítószer-függőséget gyógyító kezelésben, kábítószer-használatot kezelő más ellátáson vagy megelőző-felvilágosító szolgáltatáson való részvételt.

Az ügyész vádat emel, ha a gyanúsított okirattal nem igazolja, hogy a vádemelés elhalasztásától számított egy éven belül legalább hat hónapig tartó folyamatos, kábítószer-függőséget gyógyító kezelésben, kábítószer-használatot kezelő más ellátásban részesült vagy megelőző-felvilágosító szolgáltatáson vett részt, illetőleg ha a nyomozás felfüggesztésének tartama alatt a gyanúsított ellen kábítószerrel visszaélés miatt újabb büntetőeljárás indult és a nyomozás felfüggesztésének vagy megszüntetésének nincs helye.

Ha a Btk. 283. §-ában meghatározott büntethetőséget megszüntető okból az eljárás megszüntetésének lehet helye és az ügyész a vádemelést nem halasztotta el, a bíróság az eljárást egy ízben, egyévi időtartamra felfüggeszti, feltéve, ha a kábítószer-élvező vádlott vállalja a kábítószer-függőséget gyógyító kezelésben, kábítószer-használatot kezelő más ellátáson vagy megelőző-felvilágosító szolgáltatáson való részvételt.

Az eljárást folytatni kell, ha a vádlott okirattal nem igazolja, hogy a felfüggesztéstől számított egy éven belül legalább hat hónapig tartó folyamatos, kábítószer-függőséget gyógyító kezelésben, kábítószer-használatot kezelő más ellátásban részesült vagy megelőző-felvilágosító szolgáltatáson vett részt.

Ha a felfüggesztés tartama eredményesen eltelik - azaz nem kerül sor újabb vádemelésre, és a vádlott a szükséges kezelésben, ellátásban vagy szolgáltatáson való részvételt igazolja, a bíróság az eljárást megszünteti.

A kábítószer csekély és jelentős mennyiségének fogalma

23. § (1) A Btk. 282-283. §-ában szereplő „előállít, megszerez, tart, az országba behoz, onnan kivisz, az ország területén átvisz” és „kínál, átad, forgalomba hoz, vagy azzal kereskedik” elkövetési magatartások szempontjából a kábítószer csekély mennyiségű, ha

a) annak bázis formában megadott tiszta hatóanyag-tartalma

LSD esetén 0,001 gramm,

heroin esetén 0,6 gramm,

amfetamin metamfetamin esetén 0,5 gramm,

MDA, MDMA, N-etil-MDA (MDE), MBDB, 1-PEA és N-metil-1-PEA esetén 1 gramm,

metadon esetén 1 gramm,

morfin esetén 0,9 gramm,

kokain esetén 2 gramm,

ketamin esetén 1 gramm,

kodein esetén 1 gramm,

dihidrokodein esetén 0,8 gramm,

petidin esetén 1 gramm

mennyiséget nem haladja meg,

b) tetrahidro-kannabinol (THC) esetén a tiszta hatóanyag-tartalom az 1 gramm mennyiséget nem haladja meg.

(2) A Btk. 282-283. §-ában szereplő „termeszt, megszerez, tart, az országba behoz, onnan kivisz, az ország területén átvisz,” és „kínál, átad, forgalomba hoz, vagy azzal kereskedik” elkövetési magatartások szempontjából a kábítószer csekély mennyiségű, ha kannabisz növény esetén a növényegyedek száma legfeljebb öt.

(3) A Btk. 282-283. §-ának alkalmazása szempontjából az (1)-(2) bekezdés szerinti kábítószer jelentős mennyiségű, ha az adott kábítószerre meghatározott csekély mennyiség felső határának hússzoros mértékét meghaladja.

(4) Az (1)-(2) bekezdésben nem szereplő kábítószer esetén a kábítószer akkor csekély mennyiségű, ha tiszta hatóanyag-tartalmának élettani hatása legfeljebb 0,9 gramm morfinbázis élettani hatásával megegyező.

(5) Az (1)-(2) bekezdésben nem szereplő kábítószer esetén a kábítószer akkor jelentős mennyiségű, ha tiszta hatóanyag-tartalmának élettani hatása 18 grammot meghaladó morfinbázis élettani hatásával megegyező.

Lopás

„316. § (1) Aki idegen dolgot mástól azért vesz el, hogy azt jogtalanul eltulajdonítsa, lopást követ el.

(2) A büntetés vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztés, ha a lopást kisebb értékre, vagy a szabálysértési értékre elkövetett lopást

a) bűnszövetségben,

b) közveszély színhelyén,

c) üzletszerűen,

d) dolog elleni erőszakkal – ideértve azt is, ha a dolog eltulajdonításának megakadályozására szolgáló eszközt állagsérelem okozása nélkül eltávolítják, vagy a dolog eltulajdonításának megakadályozására alkalmatlanná teszik –,

f) helyiségbe vagy ehhez tartozó bekerített helyre megtévesztéssel vagy a jogosult (használó) tudta és beleegyezése nélkül bemenne,

g) hamis vagy lopott kulcs használatával,

h) lakást vagy hasonló helyiséget az elkövetővel közösen használó sérelmére,

i) zsebtolvajlás útján,

követik el.

(4) A büntetés büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha

a) a lopást nagyobb értékre,

b) a kisebb értékre elkövetett lopást

1. a (2) bekezdés a)–d) pontjában meghatározott módon,

2. kulturális javak körébe tartozó tárgyra,

3. vallási tisztelet tárgyára, illetőleg vallási szertartásra vagy más egyházi célra rendelt helyiségből a vallási szertartás végzésére szolgáló tárgyra,

4. temetőben vagy temetkezési emlékhelyen a halott emlékére rendelt vagy holttesten lévő tárgyra,

5. nemesfémre, nemesfém ötvözetére vagy fémkereskedelmi engedélyköteles anyagra

követik el.

(5) A büntetés egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha

a) a lopást jelentős értékre,

b) a nagyobb értékre elkövetett lopást a (2) bekezdés a)–d) pontjában meghatározott módon követik el.

(6) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha

a) a lopást különösen nagy értékre,

b) a jelentős értékre elkövetett lopást a (2) bekezdés a)–d) pontjában meghatározott módon, követik el.

(7) A büntetés öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha a

a) a lopást különösen jelentős értékre,

b) a különösen nagy értékre elkövetett lopást a (2) bekezdés a)–d) pontjában meghatározott módon követik el.

A bűncselekmény jogi tárgya a tulajdonjog, ami valamely dologban konkretizálódik. A lopás elkövetési tárgya ingó dolog, amely az elkövetőnek idegen, ugyanakkor értéket képvisel. A dolog a lopás - és általában a vagyoni elleni bűncselekmények - vonatkozásában csak birtokba vehető tárgy lehet, ami megfogható, testi jellegű, és az ember számára elérhető, azaz ingó dolog, amely - gyakorlatilag pénzben kifejezhető - értékkel bír. A dolog fogalmkörébe tartozik ugyan az ingatlan is, a lopás esetében azonban nem lehet elkövetési tárgy.

A lopás megállapíthatóságának feltétele, hogy az adott dolog az elkövetőre nézve idegen legyen, másnak a tulajdonában, vagy birtokában álljon. Nem minősül az elkövető számára idegennek és ekképp a lopás elkövetési tárgya sem lehet a közös tulajdonban lévő ingó dolog.

A lopás elkövetési magatartása ténylegesen az elvétel. A bűncselekmény célzatosan, így csak szándékosan követhető el. A gondatlanságból való elkövetés kizárt.

Az eltulajdonításnak jogtalannak kell lennie. Jogellenesség hiányában nem valósul meg bűncselekmény. Jogtalanak abban az esetben minősül a cselekmény, ha az elvételt sem jogszabály, sem az erre jogosult nem engedi meg.

A lopás alanya elkövetőként bárki lehet, kivéve a dolog tulajdonosát.

A lopás befejezett, ha az elkövető megfosztotta a tulajdonost attól a lehetőségétől, hogy vagyontárgyai felett rendelkezzen.

A lopás minősített esetei egyrészt az elkövetési értékkel vannak összefüggésben, másrészt az elkövetés módjai, körülményei kerültek értékelésre.

A gyakorlat különbséget tesz az elhanyagolt, véletlenül szemétké került, elveszett dolog - amelyek a tulajdonos szándékától függetlenül tévedésből kerültek ki birtokából -, és a kidobott, szándékosan elhagyott dolog között. Míg az előbbiek tekintetében még nem szűnt meg annak a lehetősége, hogy a tulajdonos a dolgát ismét birtokba vegye - azaz a dolog az elkövetőnek idegen -, addig az eldobott dolgok esetében, az elhagyásnál maga a tulajdonos tett olyan intézkedést, amely a tárgyról való lemondást jelenti.

A könnyebb átláthatóság érdekében célszerű táblázatba foglalni az egyes cselekményeket és a vonatkozó összehatárokat. Az összegek minden esetben forintban értendők.

- készpénz-helyettesítő fizetési eszközzel visszaélés
- lopás
- sikksztás
- csalás
- hűtlen kezelés
- rongálás
- orgazdaság

Szabálysértés Szabs. tv. 157. §	kisebb	nagyobb	jelentős	Különösen nagy	Különösen jelentős
0-tól 20 000-ig	20 001-200	200 001-2 000	2 000 001-50 000 000	50 000 001-500 000	500 000 001-

Csalás

„318. § (1) Aki jogtalan haszonszerzés végett más tévedésbe ejt, vagy tévedésben tart és ezzel kárt okoz, csalást követ el.

(2) A büntetés vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztés, ha a csalás kisebb kárt okoz, vagy a szabálysértési értékhatárt meg nem haladó kárt okozó csalást

a) bűnszövetségben,

b) közveszély színhelyén,

c) üzletszerűen,

követik el.

4) A büntetés büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha

a) a csalás nagyobb kárt okoz,

b) a kisebb kárt okozó csalást a (2) bekezdés a)–c) pontjában meghatározott módon

követik el.

(5) A büntetés egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha

a) a csalás jelentős kárt okoz,

b) a nagyobb kárt okozó csalást a (2) bekezdés a)–c) pontjában meghatározott módon

követik el.

(6) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha

a) a csalás különösen nagy kárt okoz,

b) a jelentős kárt okozó csalást a (2) bekezdés a)–c) pontjában meghatározott módon,

követik el.

(7) A büntetés öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha

a) a csalás különösen jelentős kárt okoz,

b) a különösen nagy kárt okozó csalást a (2) bekezdés a)–c) pontjában meghatározott módon,

követik el.

A csalás törvényi tényállása védelmet kíván nyújtani az ellen, hogy másnak tévedését haszonszerzési célból kihasználhassák. A sértett - tévedése folytán -, az elkövetői magatartás következményeként úgy rendelkezik, hogy azzal valakinek kárt okoz.

A bűncselekmény jogi tárgya vagyoni jog, amely azonban nemcsak tulajdonjogból, hanem szerződéses kapcsolatból is keletkezhet. A tévedés és a károkozás közötti okozati kapcsolat elengedhetetlen.

A csalás törvényi tényállási elemei a jogtalan haszonszerzés végett másnak tévedésbe ejtésével, vagy tévedésben tartásával kár okozása.

A csalás elkövetési tevékenysége a megtévesztés, ezen belül a tévedésbe ejtés, vagy tévedésben tartás.

A tévedés valakinek helytelen elképzelése a valóságról, annak tényleges folyamatairól. A tévedésbe ejtés ennek megfelelően az elkövető azon magatartása, amikor a valótlanlátogat valódiként tünteti fel, valódi tényt elferdít, megmásít. A törvény nem követeli meg,

hogy a tévedésbe ejtés kifejezetten fondorlatos, elháríthatatlan legyen, egyszerű hazugsággal is megvalósítható.

A csalás másik elkövetési magatartása a tévedésben tartás. Ebben az esetben a tévedés az elkövetőtől függetlenül keletkezett, az elkövető azonban felismerve a másik fél tévedését nem oszlatja el, esetleg erősíti azt.

A célzatos elkövető magatartás eredményeként bekövetkező eredmény a kár.

Az elkövetői magatartás mindkét fajtája szándékos, ezen túlmenően célzatos, az elkövető célja a jogtalan haszonszerzés. Ebből következően a csalás eshetőleg szándékkal nem követhető el. Kiemelést érdemel, hogy az elkövetőnek nem célja a károkozás, hanem kizárólag a jogtalan haszonszerzés.

A csalás elkövetője bárki lehet és befejezetté válik, amikor a kár bekövetkezik.

A csalás minősített esetei, csakúgy, mint más vagyoni elleni bűncselekmények az értékek szerint, adott esetben a cselekménnyel okozott kár nagyságához igazodnak.

Rablás

„321. § (1) Aki idegen dolgot jogtalan eltulajdonítás végett úgy vesz el másától, hogy evégből valaki ellen erőszakot avagy élet vagy testi épség elleni közvetlen fenyegetést alkalmaz, illetőleg valakit öntudatlan vagy védekezésre képtelen állapotba helyez, büntetett követ el, és két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Rablás az is, ha a tetten ért tolvaj a dolog megtartása végett erőszakot avagy élet vagy testi épség elleni közvetlen fenyegetést alkalmaz.

(3) A büntetés öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha a rablást

a) felfegyverkezve,

b) jelentős értékre,

c) bűnszövetségben vagy csoportosan,

d) hivatalos személy, külföldi hivatalos személy ellen, hivatalos eljárása alatt, vagy közfeladatot ellátó személy ellen, e feladatának teljesítése során követik el.

(4) A büntetés öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztés, ha a rablást

a) fegyveresen,

b) különösen nagy vagy ezt meghaladó értékre,

c) jelentős értékre hivatalos személy, külföldi hivatalos személy ellen, hivatalos eljárása alatt vagy közfeladatot ellátó személy ellen, e feladatának teljesítése során, illetőleg jelentős értékre felfegyverkezve, bűnszövetségben vagy csoportosan,

d) felfegyverkezve vagy csoportosan hivatalos személy, külföldi hivatalos személy ellen, hivatalos eljárása alatt vagy közfeladatot ellátó személy ellen, e feladata teljesítése során követik el.

(5) A büntetés tíz évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztés, ha a rablást

a) jelentős értékre fegyveresen,

V. fejezet

Kriminalisztika

Az általános részbe tartozik maga a kriminalisztikai elmélet a krimináltechnika és a bűncselekmények bizonyítására szolgáló általános ajánlásokat leíró krimináltaktika. A kriminálmotodika a különös rész eleme és az egyes bűncselekményfajták sikeres felderítésére szolgáló technikai és taktikai eszközöket, a leghatékonyabb, legcélszerűbb eljárási formákat írja le. A következőkben ismerjük meg ezeket az elemeket részletesen.

A bűnügyi nyomozó egyik legfontosabb feladata, a bűncselekmény elkövetőjének minél gyorsabb felderítése illetve az elkövetés bizonyítása. A törvényes eljárás azonban megköveteli, hogy a valóságban ténylegesen megtörtént esemény mozzanatait kell felderíteni. Ezt az eljárást pedig csak objektíven, és a teljesség igényével lehet végezni.

Ha továbbgondoljuk az előző mondatot, akkor a nyomozók feladata nem más, mint a múltban megtörtént események újraalkotása, rekonstruálása.

A bűnügyi munka azért nehéz, mert a bűncselekmény elkövetése miatti felelősséget minden kétséget kizáró módon kell megállapítani. Ha a cselekményt megítélő bíróságnak kétegye marad abban, hogy az elkövető követte-e el a bűncselekményt, a törvény erejénél fogva nem állapíthatja meg a bűnösséget.

Éppen ezért szükséges a kriminalisztika, és ha kell, más tudományágak eredményeit alaposan elsajátítani, hogy ilyen kétség ne merüljön fel, melynek feltétele, hogy törvényes eljárás keretén belül történjen az összes terhelő és mentő bizonyíték összegyűjtése.

2. A nyomozással szemben támasztott követelmények

A nyomozás **titkosságának elve** azt jelenti, hogy a beszerzett adatok titokban tartása és a nyomozás eredményessége közötti összefüggés azáltal érvényesül, hogy a hatóság nem hozza idő előtt nyilvánosságra a rendelkezésére álló bizonyítékokat, hiszen ezáltal veszélybe kerülne a nyomozás sikere, egyszerűbben fogalmazva nem fognánk el az elkövetőket.

Az elkövető bűnössége kizárólag **törvényes eljárás** alapján állapítható meg. Ez feltételezi azt, hogy a bűnösséget alátámasztó bizonyítékok is törvényes eljárás keretén belül kerültek beszerzésre. A bizonyítási eszközök és bizonyítási eljárások lehetséges formáit a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. tv. írja le, valamint és a végrehajtásukhoz alacsonyabb szintű jogi normák adnak útmutatást. A nem törvényes úton beszerzett bizonyítékokat az eljárásban nem lehet felhasználni. A törvényes eljárás garanciáját a nyomozások feletti folyamatos ügyészi felügyelet biztosítja. A nyomozás törvényességéből fakadóan a cél sosem szentesítheti az eszközt. Csak azért, hogy az elkövető bűnössége bizonyítható legyen, a jogszabály szövegét megkerülni vagy azzal ellentétesen bizonyítékot beszerezni nem lehet.

Komoly társadalmi elvárás fűződik a nyomozások gyorsasága iránt. Azon túl, hogy a gyors felderítés és az ítélet visszatartó hatást vált ki, az elhúzódozó nyomozások magukban rejtik a bizonyítékok felkutatásának nehézségét és az állampolgárok rendvédelmi szervbe vetett bizalmát is megingatja.

A nyomozást **tárgyilagosan, objektíven kell lefolytatni**, hiszen maga a bírói eljárás célja is az objektív igazság kiderítése. Az elfogult nyomozó csak a saját elképzeléseit próbálja a nyomozás során igazolni és félő, hogy az objektív igazság ellenében a saját teóriáit próbálja akár egyoldalú bizonyítékokkal is igazolni.

A **nyomozás teljessége** megköveteli, hogy a bűncselekmény minden egyes részlete, a teljes történeti tényállás felderítésre kerüljön. Mindezek mellett jelentőséggel bír a későbbi büntetés kiszabása során a terhelt előélete, a felek egymáshoz való viszonya, vagy a cselekmény elkövetését kiváltó okok felderítése.

A nyomozás során törekedni kell a **közvetlenségre és a szóbeliségre**. Azokat a bizonyítékokat, forrásokat kell felkutatni, - például a szemtanú, vagy az eredeti bűnjel - amelyek közvetlenül és nem áttételesen bizonyítják az elkövető felelősségét. A szóbeliség ugyanakkor sajátossága az eljárásnak, hiszen minden adat, információ szóban jut el a hatósághoz, szóbeli előadás után kerül jegyzőkönyvezésre. Ritkán engedi meg az eljárási szabály az írásos nyilatkozat lehetőségét.

3. Bizonyítás

A bizonyítás célja a törvényes és igazságos felelősségre vonás biztosítása, tehát az, hogy a bíróságok a valódi és jogszerűen beszerzett bizonyítékokra alapozva hozzák meg döntésüket.

A büntetőjogi tanulmányokban megismert történeti tényállás feltárásának folyamatában a hatóságok az eljárás kezdetén rendszerint kevés adattal rendelkeznek. A nyomozás során a munkájuk arra terjed ki, hogy a büntetőjogszabályok alkalmazása szempontjából jelentős tényeket gyűjtsék össze és támasszák alá objektív módon. Ezért a nyomozó egyetlen körülményt sem hagyhat figyelmen kívül és köteles azokat a nyomozás szempontjaira figyelemmel folyamatosan megvizsgálni, értékelni.

Ennek során számos kérdést kell tisztázni. Mindenekelőtt azt, hogy történt-e bűncselekmény, tehát az adott helyszínen talált nyomok vagy a feljelentésben szereplő tényekből megállapítható-e, hogy a valóságban mi történt. Erre röviden a **„mi történt?”** kérdés megválaszolásával felelhetünk.

Fontos azt is tudni, hogy mikorra tehető az elkövetés ideje, tehát mikor történt a bűncselekmény. Sok esetben az elkövetők úgynevezett alibit igazolnak maguknak, de tudjuk, hogy az elévülés vagy a fiatalkorúság ténye is jelentőséggel bír a büntetőeljárásban. A **„mikor?”** kérdés megválaszolásának ezért van jelentősége.

Hasonló jelentőséggel bír az elkövetés helye is, hiszen ez meghatározza az adott ügyben eljáró hatóságok illetékességét vagy hatáskörét. Kriminálisztikai jelentősége pedig abban rejlik, hogy következtetést lehet levonni a sértett vagy az elkövető mozgásáról esetleg a menekülési útvonalakról. Ezt a „**hol?**”kérdéssel tudjuk tisztázni.

A kriminálisztika jelentőséget tulajdonít az elkövetés módjának is, amire a „**hogyan?**” kérdés megválaszolásával juthatunk. A bizonyítás során az is feladata a hatóságoknak, hogy tisztázzák például az elkövető által kifejtett erőszak kifejtésének irányát, a sérülések számát, de fontos az is, hogy az elkövető mind a cselekményt megelőzően, annak során, mind azt követően milyen magatartást, viselkedést tanúsított.

Az általános törvényi tényállás nem szükséges elemei között már tettünk említést az elkövetés eszközének jelentőségéről. A „**miivel?**” kérdés megválaszolása azon túl, hogy egy bűncselekmény minősített esetének magállapítását is felveheti, a bizonyítás szempontjából fontos, hogy a bűnügyi szakemberek ezeket az eszközöket felkuttassák és biztosítsák a későbbi eljárás céljára.

Szintén az előbb felsorolt okok miatt bír jelentőséggel, különösen az elkövető felelősség-re vonása szempontjából, az elkövetés indokainak a megismerése, „**miért?**”- je. Nemcsak kriminálisztikai szempontból van annak jelentőse, hogy mi motiválta a tettet a cselekményében és milyen lehetséges körben kell keresni a személyét, hanem az is, hogy például nyereségvágyból követte-e el a bűncselekményt. Ennek bizonyítása súlyosabb büntetést eredményezhet.

A nyomozás tervezése, szervezése

A nyomozás tervezése a rendelkezésre álló bizonyítékok és értesülések értékelése útján felállított nyomozási verziók ellenőrzéséből és ennek kapcsán a bizonyítékok beszerzésére teendő intézkedések meghatározásából, valamint végrehajtásuk idejének és módjának megszabásából áll. A nyomozás tervezése egy előzetes elgondolás, egy ésszerű program összeállítása. Tartalmazza a meghatározott célokat, azokat a feladatokat, amelyeket előreláthatóan végre kell hajtani, és a feladatok végrehajtásának, a rendelkezésre álló erőket és eszközöket is figyelembe vehető optimális legkedvezőbb módját.

A nyomozás szervezése útján biztosítani kell a feladatok végrehajtásához szükséges személyi, anyagi és technikai feltételeket, meghatározható az egyes nyomozási cselekmények végrehajtásának helye és ideje. A tervezés folyamán szükségszerűen számba kell venni a személyi, anyagi, technikai lehetőségeket és ezek igénybevételének szabályait, a feladatok végrehajtására rendelkezésre álló időt, helyiségeket. A tervezésnek lényegében azt kell biztosítania, hogy a tervbe vett és végrehajtott intézkedések alapján a nyomozás elérje célját. A szervezés lényege, a hatékonyság, az erővel és az idővel történő minél jobb gazdálkodás: a legkisebb erőbefektetéssel a legrövidebb idő alatt maximális teljesítményt elérni.